

ТЕМА: «МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ В РОДИНАХ, В ЯКИХ ВИХОВУЮТЬ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ».

АВТОР:ПАВЛЮК ГАННА ВАСИЛІВНА, СТУДЕНТКА ІІ КУРСУ

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:КАМЕНЩУК ТЕТЯНА ДМИТРІВНА

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК,СТ.ВИКЛ.

-
- **Об'єкт дослідження:** родини, в яких виховують дітей з інтелектуальними порушеннями.
 - **Предмет дослідження:** міжособистісні стосунки в родинях, в яких виховують дітей з інтелектуальними порушеннями.

-
- **Метою дослідження є дослідження міжособистісних стосунків в родинях, в яких виховують дітей з інтелектуальними порушеннями.**

Завдання дослідження:

1. Дослідити теоретичні основи особливостей особистісного прийняття батьками дітей з інтелектуальними порушеннями;
2. Провести емпіричне дослідження особливостей прийняття батьками дітей з інтелектуальними порушеннями та проаналізувати результати;
3. Розробити тренінги для розвитку міжособистісних стосунків в родинях, в яких виховують дітей з інтелектуальними порушеннями.

Методи дослідження.

1. Теоретичний – аналіз літературних джерел, узагальнення та систематизація; 2. Емпіричні – методика «Діагностика батьківського ставлення» (А.Ю. Варга, В. В. Столін), методика «Сімейна соціограма» (Е.Г. Ейдемільер, І.М. Нікольська)

Сім'я, в якій росте дитина з інвалідністю, стикається з рядом проблем, серед яких: соціальні, освітні, психологічні, економічні та медичні аспекти. Соціальний включає адаптацію в суспільстві, безбар'єрність пересування, прийняття оточуючими, створення умов для активного життя і т. д. Педагогічні аспекти стосуються фахівців, злагодженості роботи вчителів, створення можливостей для навчання і т. д. Психологічні - з прийняттям ситуація, внутрішня адаптація до життя з дитиною з обмеженими можливостями, налаштування на позитивне мислення тощо. Економічні аспекти проблеми виражаються у фінансовому навантаженні сімей, які виховують дитину з обмеженими можливостями та постійних витратах.

Характеристика складена на основі аналізу особових справ учнів, спостереження за ними та їх сім'ями під час освітнього процесу, на основі вивчення актів обстеження житлових умов проживання дитини та її сім'ї.

учень	стать	неповна	багатодітна	малозабезпечена	Матеріально забезпечена	Члени сім'ї забезпечені роботою
Максим Р.	ч		+	+		+
Надія М.	ж	+	+	+		
Ваня К.	ч	+		+		+
Олена П.	ж	+	+	+		
Виталий М.	ч	+	+	+		
Всього сімей		4	4	5		2

Показники виявлених типів батьківського ставлення до учнів з інтелектуальною недостатністю (інтелектуальною недостатністю) на етапі ідентифікації пілотного дослідження

Типи відносин	К-сть сімей у %
Відкидання дитини	12,5%
Соціально-бажаний образ	12,5%
Симбіоз з дитиною	12,5%
Авторитарна гіперсоціалізація	37,5%
Інфантилізація дитини	25%

Інтерпретація малюнків учнів із розумовою відсталістю (інтелектуальними порушеннями) на констатуючому етапі експериментального дослідження

Сприйняття дитиною сімейної ситуації, свого місця у сім'ї	Кількість учнів
Сприятлива ситуація у сім'ї	2
Тривожність у сім'ї	2
Конфліктність у сім'ї	0
Почуття неповноцінності у ній	1
Ворожість у сім'ї	0

Проведено дослідження батьків з учнями з інтелектуальною недостатністю за методиками, які дозволили виявити характерні риси їх взаємовідносин.

Тест-опитувальник ставлення батьків до дітей та Тест «Кінетичний патерн сім'ї» допомогли проаналізувати низку проблем в батьків та учнями з інтелектуальною недостатністю.

За допомогою цього тесту виявлено суб'єктивні особливості стосунків у сім'ї, особливості сприйняття учнями членів своєї сім'ї та визначення місця дитини в ній.

ВИВЧЕННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ОПП **ПЕРЕДБАЧАВ** СИСТЕМНИЙ ПІДХІД, ЯКИЙ ВКЛЮЧАВ ВИЗНАЧЕННЯ ДВОХ ОСНОВНИХ ЦІЛЕЙ, ЗАВДАНЬ, ПРИНЦИПІВ ВИВЧЕННЯ СІМ'Ї ДИТИНИ ТА ВКАЗІВКИ ЩОДО ЇЇ ДІАГНОСТИКИ. ОСНОВНА МЕТА ОБСТЕЖЕННЯ СТОСУНКІВ У СІМ'Ї – ВИЯВЛЕННЯ ПРИЧИН, ЯКІ ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ СПРИЯТЛИВОМУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ (ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ) І ПОРУШУЮТЬ ВНУТРІШНЬОСІМЕЙНЕ ЖИТТЯ. ЗАВДАННЯМИ СІМЕЙНОЇ ДІАГНОСТИКИ Є:

- НАЛАГОДЖЕННЯ НАПРЯМКІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ УЧНІВ З ВАДАМИ РОЗУМОВОГО РОЗВИТКУ (ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ) ТА ЇХ БАТЬКІВ;
- ВИЯВЛЕННЯ ПОКАЗНИКІВ, ЯКІ СПРИЯЮТЬ, ТАК І ПЕРЕШКОДЖАЮТЬ ГАРМОНІЙНОМУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ (ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ) У СІМ'Ї;
- ВСТАНОВЛЕННЯ СТУПЕНЯ ВІДПОВІДНОСТІ УМОВ, В ЯКИХ РОСТЕ ДИТИНА І РОСТЕ ВДОМА, ВИМОГАМ ЇЇ ВІКОВОГО РОЗВИТКУ;
- ВИЯВЛЕННЯ ПРИЧИН, ЩО РУЙНУЮТЬ АТМОСФЕРУ В РОДИНІ ТА МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ;
- УТВЕРДЖЕННЯ В СІМ'Ї НЕАДЕКВАТНИХ ВИХОВНИХ МОДЕЛЕЙ І ДЕСТРУКТИВНИХ ФОРМ СПІЛКУВАННЯ;
- ВИЗНАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ГАРМОНІЗАЦІЇ СІМЕЙНОГО КЛІМАТУ.

Тренінг – особливий різновид навчання через безпосереднє «проживання» і усвідомлення досвіду, що виникає в міжособистісній взаємодії, який не зводиться ні до традиційного навчання через трансляцію знань, ні до психологічного консультування або психотерапії. Іноді для його позначення використовується термін, що є «калькою» з англійської мови, – «експеріенційне навчання» (від англ. experience — "життєвий досвід").

РІЗНОМАНІТНІСТЬ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТРЕНІНГІВ ВЕЛИКА. ТЕРМІНИ «ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ», «СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ» ТАКОЖ ДОСИТЬ СКЛАДНО ПІДДАЮТЬСЯ ОДНОЗНАЧНОМУ ВИЗНАЧЕННЮ. У ШИРОКОМУ СЕНСІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ – БУДЬ-ЯКЕ АКТИВНЕ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ НАВЧАННЯ, ЯКЕ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З ОПОРОЮ НА МЕХАНІЗМИ ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ – МЕТОД
КОРЕКЦІЇ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ, ХАРАКТЕРУ
ВЗАЄМОДІЇ В ГРУПІ І МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН,
ПОВЕДІНКИ ТА ЕМОЦІЙ. ЦЕ АКТИВНИЙ МЕТОД
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО НАВЧАННЯ. ГРУБО
КАЖУЧИ, УРОК ЖИТТЯ.

РОЗРОБКА ТРЕНІНГІВ

ТРЕНІНГИ ,ЯКІ БУЛИ РОЗРОБЛЕНІ ПІД ЧАС РОБОТИ З РОДИНАМИ:

-
- «Я-Я», які спрямовані на внесення змін на особистісному рівні.
 - «Я-інші» – передбачає зміни в міжособистісних відносинах.
 - «Я-група» – передбачає зміни особистості кожного учасника як члена соціальної спільності.

ТРЕНІНГИ ТА ТРЕНІНГОВІ ВПРАВИ

«БАТЬКІВСЬКИЙ ЩОДЕННИК»

«СПІЛЬНИЙ МАЛЮНОК»

ВПРАВА «НЕ КРИЧІТЬ НА ДИТИНУ»

БАТЬКІВСЬКИЙ ТРЕНІНГ « КОЛО СВІЧОК»

ВПРАВА «МИ ТЕЖ БУЛИ ДІТЬМИ»

«ПОДОРОЖ ДО КРАЇНИ «Я»

В ході тренінгу всі учасники отримали знання, вміння та навички відповідно до заданої мети і теми заняття. У групових соціально-психологічних тренінгах це-

- розвивок емпатії;
- прийняття себе та іншої людини;
- розкриття людського і особистісного потенціалу;
- навчання співпереживання і спілкування.

-
- Спільна діяльність усіх членів сім'ї сприяла покращенню міжособистісних стосунків. Лише 25% обстежених дітей (2 учнів) відображають у своїх малюнках такий вид сімейних стосунків, малюють діяльність для спільної справи (прибирання будинку, гулянка у дворі). Ці діти старанно і акуратно малюють членів своєї сім'ї, використовуючи в малюнках яскраві фарби. Вони розповідають про те, чим кожен у їхній родині займається на малюнку, відкрито й вичерпно відповідають на запитання про свою родину.

ВИСНОВКИ

- У дослідженні взяли участь 5 учнів з інтелектуальною недостатністю (затримкою психічного розвитку) та їх батьки. Вік дітей-учасників експерименту 7-11 років.
- Тренінги проводилися у звичній обстановці без присутності сторонніх осіб.

Учасники тренінгів отримали базові знання, уміння та навички, необхідні для успішного спілкування з дитиною, в родині та з фахівцями. Звичайно, цього недостатньо для повного розуміння процесів психологічного розвитку особистості, його основних етапів і криз старіння, уявлення про основні психологічні поняття, які використовуються в педагогіці, але цього точно достатньо для розуміння того, що їхня особлива дитина хоче бути просто дитиною. Отримувати безумовну любов та розуміння.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

